Commissie Omgevingskwaliteit

Bezoekadres
Weesperplein 8
Amsterdam

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
crk@amsterdam.nl
www.crk.amsterdam.nl

Commisse Aanwijzing Monumenten

Onderwerp	Adviesaanvraag aanwijzing Burgemeester Fockstraat 21-H t/m 47-3 en 22-H t/m 48-3, Speelmanstraat 1-H t/m 27-3, Reina Prinsen Geerlingsstraat 2-H t/m 28-3 en Theodorus Dobbestraat 59, 61, 69, 75 en 85
Datum	3 maart 2025
Commissie	Petra Brouwer (voorzitter), Isabel van Lent (architectuurhistoricus), Wim de Wagt (architectuurhistoricus), Bastiaan van de Kraats (restauratiearchitect)
Secretaris	Elles van den Hoek
Adviseur(s)	Agnes Hemmes (Monumenten en Archeologie)

Geachte leden van het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West,

U heeft de subcommissie Aanwijzing Monumenten van de Commissie Omgevingskwaliteit gevraagd advies uit te brengen over de aanwijzing van vier portieketageflats aan de Burgemeester Fockstraat 21-H t/m 47-3 en 22-H t/m 48-3, Speelmanstraat 1-H t/m 27-3, Reina Prinsen Geerlingsstraat 2-H t/m 28-3 en Theodorus Dobbestraat 59, 61, 69, 75 en 85 als gemeentelijk monument.
De commissie hanteert bij de advisering de selectiecriteria voor monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten, zoals vastgesteld in de Erfgoedverordening. Zij beoordeelt of dit complex voor Amsterdam van belang is vanwege de stedenbouwkundige, architectonische en/of cultuurhistorische waarde. Daarnaast wordt vastgesteld in hoeverre het een gaaf en/of zeldzaam voorbeeld is voor een bepaalde periode of van een bepaald (gebouw)type.

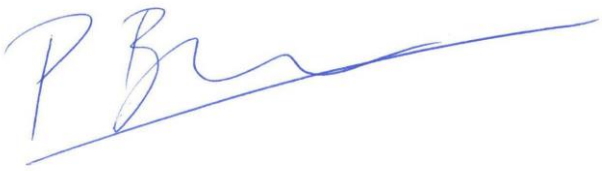
De commissie adviseert u de in 1953 naar ontwerp van architect J.F. Berghoef gebouwde portieketageflats, uitgevoerd in het Nemavo-Airey systeem aan te wijzen als gemeentelijk monument. Stedenbouwkundig, architectonisch en cultuurhistorisch vormen deze blokken een belangrijk, gaaf bewaard onderdeel van Tuinstad Slotermeer en zijn een representatief voorbeeld van naoorlogse woningbouw in een modern, snel te realiseren bouwsysteem. Met de zorgvuldige renovatie in 2016-2020 zijn de woningen aangepast aan de huidige eisen, terwijl ook de oorspronkelijke karakteristiek van de Aireyblokken is hersteld.
Vanwege de onderlinge samenhang tussen deze Airey-woningen en die aan noordzijde van de Burgemeester De Vlugtlaan adviseert de commissie om ook voor de noordelijke blokken een onderzoek te starten naar hun monumentwaardigheid.

Stedenbouwkundige waarde
In het Algemeen Uitbreidingplan (AUP) zijn woningen, voorzieningen, groen en water in samenhang met elkaar ontworpen. Licht, lucht en ruimte waren belangrijke thema's om gezonde woonwijken te ontwikkelen. De portieketagеflats aan de Burgemeester Fockstraat, Speelmanstraat en Reina Prinsen Geerlingstraat zijn een goed voorbeeld van deze stedenbouwkundige visie: strokenbouw wordt hier afgewisseld met gemeenschappelijke binnentuinen of openbaar groen. Vanaf de Burgemeester de Vlugtlaan fungeren de noord-zuid georiënteerde blokken aan weerszijden van de Burgemeester Fockstraat als een monumentale 'poort' naar het Gerbrandypark. Op vergelijkbare wijze krijgt het wandelpad aan de Burgemeester Tienhovengracht een monumentale omlijsting, door de uitkraging van de flats over het pad. De vier Airey-blokken zijn samen met de haaks en schuin op de Burgemeester De Vlugtlaan geplaatste blokken een belangrijk beeldbepalend stedenbouwkundig onderdeel van Tuinstad Slotermeer.

Architectonische en cultuurhistorische waarde
Het grote woningtekort na de Tweede Wereldoorlog zorgde voor een ontwikkeling van snelle, gestandaardiseerde bouwmethodes. Het van oorsprong Engelse Airey-bouwsysteem werd voor de Nederlandse markt doorontwikkeld, waardoor het ook mogelijk werd om hoogbouw te realiseren. De in 1953 door architect J. F. Berghoef ontworpen blokken zijn hier een vroeg voorbeeld van. Zij laten nog een combinatie zien van een begane grond in traditioneel metselwerk en verdiepingen die zijn uitgevoerd in systeembouw van betonelementen. Berghoef heeft het modulaire systeem met architectonische middelen weten te verfraaien. Zo is de maatvoering van de ramen en de betonnen panelen op elkaar afgestemd en heeft de gevel een sterke ritmiek door de inspringende balkonzones en de naar voren springende balkonhekken en wordt de dakgoot ondersteund door traditionele, geprofileerde gootklossen De integratie van de schoorsteenkanalen in de kopgevels geeft deze plasticiteit.

Gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid
Bij de hoogwaardige renovatie in 2016-2020 is het oorspronkelijke beeld van het exterieur, dat in de jaren '80 was gewijzigd, grotendeels hersteld. De woningen werden aangepast aan moderne eisen en de plattegronden opnieuw ingedeeld. De inpandige hoofdstructuur met trappenhuizen en gangen bleef wel bewaard.

Amsterdam, 31 maart 2025
Commissie Aanwijzing Monumenten

Petra Brouwer, voorzitter

Cc Monumenten en Archeologie